

Milyen idő várható?

A Meteorológiai Intézet jelenti március 22-én este 10 órakor: Európaszerte változó és csapadékos az idő, Magyarországon azonban csak néhány helyen volt egy kevés záporoszerű eső. A hőmérséklet Nyugat-Európában 10 Celsiusig is alig emelkedett, nálunk azonban megint elérte a 18-19 fok Celsiusot, sőt az ország déli részein a 20 fok Celsiusot is meghaladta. Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet 12 Celsius fok, a tengerszintre átszámított légnyomás pedig 763 milliméter, mérsékelttel emelkedő irányzatú. Várható időjárás a következő 24 órára: Változó felhőzet, egyes helyeken (kivált nyugaton és északon) záporos, esetleg zivatar. A hőmérséklet valószínűleg kissé csökken.

Legyen az idő napfényes, vagy zord, Az ember Heilig-kötöttárut hord. (X)

HÍREK

ÖSSZEDŐLT HÁZAK

Az alapozás nélkül rakott vályogfalak, a zörgő zsúptetők, a döngölt-földű padlók tavaszkor megereszkednek. Téli át gözben állnak a szomorú magyar viskók. Az öklömmi ablakokat gondosan eltömik, az ajtókat csak ritkán nyitják, a nedvűs pára megüli a falakat, amelyeken kirajzolódnak a penészvirágok és a fülledt, dohszagú odúkban lehervad a gyermekek arcáról a pír, gyöngye mellükből feltör a száraz köhögés. Amikor aztán a balzsamos, fűszeresillatú tavasz végigsöpör a zsendülő földek fölött, összeroskad a ház, lázas forróvá válik a gyerek.

A magyar népegészségügy legfontosabb fejezete a vályogházakról szól. Tüdővészre hajlamos, angolkóros, rosszul táplált, satnya gyermekek, sír felé induló öregek, nyavalyákat szerző felnőttek pusztulásának okozói a vályogviskók odúiban találnak a maguk számára meleg fészket. Itt nem lehet szó jó levegőről, napsütésről, szellőztetésről, tisztaságról, higiéniáról. A tűzhegyen fagyottra száradt trágya vagy kukoricaesutka füstöl, az aprójóságokat betelerlik, hogy meg ne vegye őket a hideg és a hosszú téli napokon ott gubbasztanak emberek és állatok a pusztulás pítvárában. Amikor eltakarodik a hó, amikor kinyílik az ajtó, amikor elszedik az ablakból a rongyokat, az átgözösödött vályogfalak megrepednek és bedőlnek.

Tápióság községekben most egy héten belül öt lakóház dőlt össze. Hivatalosan azt jelentik, hogy a hatóságok szigorú vizsgálatot indítottak a sorozatos házbeomlások ügyében. A magyar falvak vályogházai ellen azonban csak egy vizsgálatot lehetne indítani: valamennyit le kell rombolni, hogy új, levegős, napos, tiszta, jól megalapozott téglaházakban, egészséges életviszonyok között élhessenek a magyar föld kisemmitett páriái.

— Április 15-ig működnek a főváros megszüntetésére ítélt üzemek. A belügyminiszter elrendelte volt több fővárosi üzem megszüntetését, amint arról a Népszavában annakidején beszámoltunk. Elvtársaink követelték, hogy az üzemeket a főváros tartsa fenn legalább addig, amíg az ott foglalkoztatott munkásokat más fővárosi üzemekben el nem helyezik. A polgármester úgy intézkedett, hogy a megszüntetendő üzemeket március 31-ig fénntartják. Eddig azonban a megszüntetendő üzemek 252 munkása közül mindössze 40-et sikerült elhelyezni, azért a megszüntetés határidejét a polgármester április 15-re halasztotta. Közben tárgyalások indultak a magániparral is a munkások átvétele érdekében.

— Bezárják az adósok börtönét. Az angol társadalom életét a legfőbbkétebben Dickens rajzolta meg regényeiben. Ez a rajz meglehetősen élethű volt, azért sűrűn szerepelt Dickens regényeiben az adósok börtöne. Dickens regényei lettek általánosan ismertté ezt a nagyjelentőségű angol közigazgatási intézményt. Csak kevesen tudják, hogy az adósok börtöne nemcsak Dickens korában volt a „társadalmi erkölcsök” kialakításában jelentős tényező, hanem máig is megmaradt megtorlásul azokkal a „bűnösökkel” szemben, akiknek az a nagy vétkük, hogy nincs pénzük és nem tudják a kölcsönt, de még csak a kamatokat sem fizetni. Az adósok börtöne mindmáig meglevő intézmény Angliában. Csak most készül az angol parlament jogügyi bizottsága arra a nagyjelentőségű reformra, hogy az adósok börtönét

**A LEGNAGYOBB MAGYAR SIKER
IDA REGÉNYE**

Rendezte: SZÉKELY ISTVÁN
GARDONYI GEZA regényéből filmre írták: STELLA ADORJÁN és MIHALY ISTVÁN. Zenéjét szerette: FENYES SZABOLCS. Fotografálta: EIBEN ISTVÁN. Gyártási vezető: GAL ERNŐ

HUNGÁRIA • MAGYAR TÁJAK • Dohnányi Ernő és László Sándor kísérelő zenéjével
MA: ROYAL APOLLO

eltörli. A gazdag angol világbirodalom is érzi a válságot és úgy látszik rájött arra, hogy korszerűbb ma az adósok-börtönét bezárni, mintsem az adósokat, akik számára úgysem volna már eleendő börtön.

NAPTAR.

A magyar politika történetéből

APPONYI KOSSUTHRÓL

mondott beszédet negyven esztendővel ezelőtt, a magyar képviselőház gyászünnepségén, amikor a — nép nevében is búcsúztatták az új magyar politika legnagyobb aiját, akit honatalanná tett a Habsburgokat kiszolgáló kormány hatalom. Az 1874-ben egészen reakcióra rontott, a cenzus középkori alapjára helyezett választójog kizárta a népet a törvényhozásból: negyven évvel ezelőtt az ipari munkásságnak, a földmunkásságnak, a kisgazdáknak, „Kossuth népe”-nek egyetlenegy képviselője sem halhatta a magyar retorika egyik nagy alakjának szárnyaló igéit a magyar szónoki beszéd legnagyobb emberéről. De lehet-e szólni Kossuthról akármilyen gonddal, esiszóltan,

**1894
március 23**

óvatossággal megválasztott szavak kíséretében is, hogy szó ne essék 1848 nagy fordulatáról és egyik-másik programpontról? Szólnia kellett a későbbi függetlenségi politika rétorának arról, hogy Kossuth milyen közel jutott a polgári demokráciához és arról is, hogy az egyenlőjogű polgárokból alakult szabad nemzet képviselőte döntő hatalom. Térült-fordult azóta sokat a magyar politika életében Apponyi Albert, volt a kormány mellett és a kormány ellen és sokszor egész évtizedekre nemesak megfélekedett az egyenlőjogűség ekkor elharsogott igéiről, hanem szembe is fordult velük. Késő aggságában megint hirdette ezeket a szavakat. Már akkor új világgal találta szemben magát. Kossuth és Apponyi! Patriarkakort éltek meg és egyikük sem érthette meg a patriarchális magyar politika megváltozását!

Gondok - gondolatok

A HERCEGPRIMÁS esütörtökön beszédet mondott a Szent István Társulat közgyűlésén. Beszédében művelődésügyi kérdésekkel foglalkozott. Szép és hálás téma. Elmékedésre fölülte alkalmas. A hercegprimás szerint a mai ember általában többet tanul, mint a régi, de kevesebbet tud. El lehetne vitatkozni a tétel fölött. De hagyjuk most a vitát erről. Két kijelentést, amelyet a hercegprimás előadásában tett, mégsem lehet megjegyzés nélkül hagyni. Az egyik: a mai ember nem bír és nem is igen akar kitartó munkát végezni, mert nem győzi kívánni a munka eredményét. Nos, meggyőződésünk szerint millió és millió munkanélküli szívesen végezne kitartó munkát, csak teremtenék számára munkaalkalmakat, amint hogy milliónyian dolgoznak megfeszített erővel, noha munkájuk eredményét soha látják és csak annyit keresnek, hogy éppen éhen nem halnak. A másik kijelentés így hangzik: az ifjúság nem akarja megérteni az élet komolyságát. Súlyos tévedés! Soha olyan sötét sorsot nem ért még ifjúság, mint amelyet a mai és soha még nem vívott komolyabb küzdelmet ifjúság, mint amelyet viv a mostani... Az egyház mit tesz vajjon értük. A dolgozó embereket és a reménytelen ifjúságot. Vajjon mit?

TERRAGIUM annyit jelent, hogy a bányatulajdonos a kibányászott szén után bizonyos ellenértéket tartozik fizetni annak a földbirtkosnak, akinek a földjén, illetve a földje alatt a bányászás folyik. A terrágium körül azonban mindig baj volt. Régebben is és most megint. A bányatulajdonosok ugyanis nem engednek betekintést számadásaikba és így a gazdák joggal bízhatik, hogy megrövidítik őket. Most azután azok a kisgazdák és nagybirtkosok, akik a terrágiumban érdekeltek, szénjogvédő egyesületet alakítottak és így akarnak,

egyesült erővel föllépni a bányatulajdonosok ellen. Ez a harc — a föld körül — roppant érdekes és roppant jellemző, ha akár gazdasági szempontból, akár a jog szempontjából vesszük szemügyre. Kinek adjunk igazat? A gazdáknak? A bányatulajdonosoknak? Egyiknek sem! A bányákat szocializálni kell, ami kincs a föld méhében van, szolgálja az egész közösséget és szolgálja a közösséget maga a föld is — földértékadóval...

„MERÉSZELTEK KIFOGÁSOLNI” a kiosztott munkát és a megállapított munkabért. Vagyis: a kötörést és a ház pfennig napszámot. Hol? Hát persze, hogy a Harmadik Birodalomban. Így jelenti egy északnémet hírszolgálati iroda — hát illetékes hely mondja el, hogy akadt ötven munkanélküli német munkás, aki „merészelt” kifogásolni és „merészelt” el sem menni a kiutalt munkahelyre. Mindennap akadt azonban ötven ilyen német munkás. Talán minden nap minden órájában. Annak ellenére, hogy biztos börtön vár rájuk, vagy még annál is rosszabb... Lehet-e elképzelni, mi lehet a német paradicsomban, ha még a börtön is elviselhetőbb annál, amivel a munkást ott most boldogítani akarják?...

DE NEM MUSZAJ ÉPPEK KÉPZELŐDNI, mert akadnak a Harmadik Birodalomban jellemző valóságok is. Például? Hát például egy ruhrvidéki városka bírása fölmentett egy bányamunkást, akit azzal vádolt az államügyész, hogy a fiát nem engedte az iskola valóságoktatási óráira. A bányász azt mondta: ő a német istenben, vagyis a Wotan-kultuszban hisz, amit az evangélikus vallásórán nem tanítanak, nem a keresztény istenhitben, amit azokon az órákon vizont „nagyon is erőltetnek...” Az itélőbíró meg azt mondta: a nemzeti

szocialista pártprogram 24. pontja biztosítja a vallásszabadságot, a vádoltat tehát föl kellett menteni. Hát igen! A lelkiismereti szabadság szép dolog, még ha úgy is néz ki, „olyan szépen”, mint ahogy a Harmadik Birodalomban ki-néz. De mit szólnak hozzá a mi klerikálisaink? Tapsolnak a német istennek is? Mert eddig még mindenek tapsoltak, ami Wotan isten birodalmából származott.

KEMÉNY LEGÉNYEK — azok a kemény legények és Gümöry előjáró úr mégcsak kapitány sem lehetett köztük, — csak közlegény. Pohárnok, himnümű Hébe, akit a kanesók szorgalmas üritgetéséért, számos exek megívásáért megfesznek előjárónak. Egy kicsit a szegények pénze bánja a dolgot, de számíthat-e arra a szörény kemény legény, hogy — cserbenhagyják kemény társai. Igen, van itt Budapesten egy asztaltársaság, amelynek hatalmában állt és áll, hogy vezető hivatalokat osztogasson. Barátoknak, híveknek, borgezdeknek és férfi-anekdóták mesélőinek. Az után az idők tragikumai, hogy hozzáértő, szorgalmas és buzgó tisztviselők is keménylegénykednek. Mert szép a buzgalom és a hozzáértés, de a pozíciót mégis az dönti el, hogy milyen kezesel kocéit a jelölt a legfőbb kemény legénnyel. Ezek a kemény legények és — istenugyse nem tudjuk ki, melyik Anonymus — a kapitány!

HABSBURG OTTÓT megkérdezte a „Paris Midi” tudósítója, hogy elfoglalná-e a trónt, ha erre az osztrák és a magyar nép fölkeréne. Amire Ottó azzal válaszolt, hogy „népem hívó szava elől sohasem fogok elzárkózni”. Hát jó! Benne vagyunk! Akkor jöjjen Ottó, ha a magyar nép hívja. De csakis akkor!

— Ami Bácskában nem nagy dolog. Hercegszántó bácsmegyei községben Gorjanecz Kálmán gazda elköltözött a feleségétől. Amikor arra került a sor, hogy az ingóságokon megosztozzanak, a házastársak között nézeteltérés támadt. A hangos szóváltás hallatára odasiétt Kiss György szomszéd gazda, aki az asszony pártjára állt. Gorjanecz fenyegetőleg lépett föl Kiss ellen. Kiss erre vasvillát ragadott és olyan erővel vágta fejbe Gorjaneczot, hogy az menten összeesett és mozdulatlanul nyúlt el a földön. Kiss kétségbeesve a csendőrségre rohant és előadta, hogy önvédelemből agyonverte Gorjaneczot. A csendőrség jelentést tett az ügyészségnek, amely bizottságot küldött ki hatósági orvossal a hullaszemle megtartására. A jelzett helyen azonban a keresett hulla helyett a bekötözött fejű Gorjanecz fogadta a bizottság tagjait. Gorjanecz kijelentette, hogy Kiss ellen nem kíván följelentést tenni. „Majd elműlik ez a kis esontrepedés, amit kaptam — mondotta. — Bácskai ember vagyok én, nálunk ez nem nagy dolog.”

Jósol-e esőt? Ezt nézi Ön az időjárás-jelentésekben. Tudjuk, hogy miért. Használjon Diana sóborszeszt és ezzel határozottan védekezni az időváltozással járó fájdalmak ellen. (X)

**Mérsékeltárú
fürdő- és mozijegyek**
a mai naptól kezdve kaphatók:
VIII, Conti u. 4. alatt
a kiadóhivatal pénztáránál is